

Costa d'Ivori, la guerra oblidada

Quan a finals de l'estiu passat l'analista de política internacional Robert D. Kaplan augurava a les pàgines de 'The Atlantic Monthly' el futur enfonsament de Costa d'Ivori i Kenya, després dels desastres de Somàlia, Rwanda i Sierra Leone als anys 90, probablement ni ell mateix pensava que la premonició obtindria una resposta tan ràpida en el primer cas.

El 19 de setembre tornava a tancar-se l'història de la considerada perla de l'antic imperi colonial francès i locomotora econòmica de l'Àfrica subsahariana: Costa d'Ivori. Esclataaven tres focus de rebel·lió a la capital econòmica, Abidjan, i a dues de les principals poblacions al centre i al nord, Bouaké i Korhogo. Els primers arguments parlaven d'un descontentament per la reducció massiva d'efectius a les forces armades ivoriantes, però aviat les faccions rebels van deixar veure la careta dels senyors de la guerra i dels interessos personals. Quatre mesos després, aquest 24 de gener, l'acord signat a París va aconseguir una pau precària que des del Primer Món s'ha llegit esbiaixadament com un pacte polític entre el sud cristià i animista i el nord musulmà.

Sense pares. Els problemes de Costa d'Ivori es remunten sobretot a un passat immediat de deu anys, en el qual han desaparegut els arquitectes del nou estat postcolonial i una nova generació ha hagut d'afrontar diversos aixecaments armats i una forta crisi econòmica per la davallada dels preus del cacau i del cafè, les principals exportacions. Des de la seva independència, el 1960, dues personalitats van conjurar-se per mantenir el cordó umbilical entre l'excolònia i la metròpoli: d'una banda, Felix Houphouët-Boigny, pare de la pàtria i impulsor continental del Reagrupament Democràtic Africà; de l'altra, Jacques Foccart, dissenyador del sistema neocolonial encarregat per Charles de Gaulle i altrament conegut com *monsieur Afrique*. Tots dos, inventors de la prou significativa paraula *Françafrique*, van morir el 1993 i el 1997, respectivament.

Les primeres eleccions després de la mort d'Houphouët-Boigny, el 1995, van evidenciar que els seus hereus només estaven d'acord a batejar aeroports, escoles i camps de futbol amb el seu nom. Quatre personatges són claus en aquesta història recent: el president successor Henri Konan Bedié, que va obrir la caixa dels trons teoritzant sobre el concepte d'"ivoritat", a favor de la majoria cristiana i animista, i que va exacerbar els conflictes interètnics en un país amb tres milions de musulmans respecte als quinze milions del total de la població; el general Robert Guei, excap de l'estat major i colpista victoriós el 1999, que va acabar amb trenta-nou anys de govern del Reagrupament Democràtic Africà; l'actual president Laurent Gbagbo, que va patir presó i va negociar la transició democràtica al capdavant del Front Popular Ivorià fins a derrotar Guei a les urnes el 2000; i l'ex-primer ministre Alassane Ouattara, que va convertir-se en un referent d'oposició dels immigrants amb el Reagrupament Democràtic Republicà (RDR) des que el 2000 no va poder optar a la presidència per tenir orígens burkinesos.

És en aquest context que el 19 de setembre, a les tres de la matinada, va començar la guerra a Abidjan, Bouaké i Korhogo. La població civil, a la ciutat i al camp, va assistir a una tremenda repressió per part dels dos bàndols: les forces governamentals, que buscaven a la desesperada culpables i col·laboradors dels insurrectes, i les forces rebels, que perseguïen el control del país i adhesions immediates a la nova causa. En vint-i-quatre hores van morir més de 300 persones, entre les quals el ministre d'Interior i Descentralització, Emile Boga, i l'exgeneral colpista ja retirat Robert Guei. L'ex-

primer ministre, Alassane Ouattara, en una entrevista publicada al diari *La Croix*, afirmava: "Van intentar assassinar-me a casa. El mateix carro de combat que va venir, destrossant l'entrada, havia passat abans pel domicili de Guei, el cadàver del qual va aparèixer al mig del carrer." Ouattara va acabar refugiant-se a l'ambaixada alemanya i d'allà va saltar a la francesa, on va quedar protegit.

El Govern, dirigit pel ministre de Defensa i Protecció Civil, Moïse Lida Kouassi, en absència del president Gbagbo, que tornava precipitadament d'un viatge oficial a Itàlia, va aturar la rebel·lió a la capital econòmica, però no va poder fer res a Korhogo i a Bouaké. En aquests últims focus un corresponsal de l'agència informativa France Press havia comptat un centenar de cadàvers estesos pels carrers en el quinzè dia de combat. Aquí va fer-se un nom Guillaume Soro, líder del Moviment Patriòtic de Costa d'Ivori, que alguns analistes identifiquen com el "braç armat" de l'RDR d'Alassane Ouattara. L'extensió del conflicte a l'oest, a Daloa, centre de la indústria del cacau, va fer sorgir dos nous grups: el Moviment Popular Ivorià del Gran Oest del sergent Tuo Fozie i el Moviment per a la Justícia i la Pau de Gaspard Dely.

Interès internacional? La dificultat per controlar la rebel·lió va provocar una desbandada de més de 150.000 persones, segons dades de Nacions Unides, cap als poblats interiors i cap als estats limítrofs de Mali, Burkina Faso, Guinea i Libèria. Els 2.500 legionaris desplegats per França i els 1.300 soldats de la CEDEAO (Comunitat Econòmica dels Estats d'Àfrica Oest) van haver de treballar molt per actuar de força d'interposició i evacuar els europeus i nord-americans residents en les zones de guerra. La crisi humanitària, a més, va arribar en el pitjor moment per als ivorians, quan el canvi climàtic dispara els casos de paludisme i la campanya de vacunació ha d'arribar al màxim del territori. Encara es va complicar més la situació a nivell regional, quan van començar a circular rumors sobre la col·laboració dels estats veïns amb els insurgents i de la contractació de mercenaris per part de les forces governamentals. Gbagbo assenyalava Burkina Fa-

El president de Costa d'Ivori, Laurent Gbagbo, va patir presó i va negociar la transició política al capdavant del Front Popular Ivorià, partit amb el

Un Hospital Catalunya a la sabana

El passat 26 de juliol el conseller en cap de la Generalitat de Catalunya, Artur Mas, posava la primera filera de maons de l'Hospital Catalunya al poblat d'At-tienkró, al departament de Bouaké. Aquell mateix lloc, cinquanta-cinc dies després, era l'escenari de cruels combats. Altres punts visitats per la delegació catalana van ser arrasats, com la piscifactoria del camp penal de Bouaké. Només el centre de salut integral de Gonfreville es va salvar per estar sota control d'Unicef. La Fundació Akwaba, que coordina aquests projectes de cooperació amb Costa d'Ivori, va plantejar de seguida una campanya d'emergència alimentària i farmacèutica amb part dels diners que havien d'aixecar l'hospital. Ningú no sap a hores d'ara quin ha estat el cost del conflicte sobre el terreny, però la Generalitat ja ha assegurat que el projecte segueix endavant. **A. B.**

so com a subministrador d'artilleria pesant i el president burkinès, Blaise Compaoré, assegurava que el seu homòleg acabaria al Tribunal Penal Internacional.

Amb aquest clima polític, ja havia servit de poc l'alto el foc declarat el 17 d'octubre, però el mateix camí porten els anomenats acords de Linas-Marcoussis del passat 24 de gener. Només França veu amb bons ulls un document farcit de concessions als rebels: la designació d'un primer ministre de consens, Seydou Diarra, amb amplis poders, originari del nord i de religió musulmana, i la cessió de les quatre carteres més importants del país: Agricultura (disputa per la propietat del sòl), Justícia (reforma de la Constitu-

ció per canviar les condicions d'elegibilitat de la presidència), Interior (llei de punt final sobre la rebel·lió) i Defensa (control de les forces armades).

Les manifestacions contra la metròpoli van guanyar en virulència i l'ambaixada va ser semiincendiada, mentre els vols d'Air France s'omplien precipitadament de pells blanques. "A partir d'ara Costa d'Ivori parlarà anglès", cridava un manifestant. Al centre i a l'oest del país continuaven els combats. Al Primer Món, només se sap que l'any que ve els productes derivats del cacau s'encariran un 30%.

Albert Balanzà

(Amb informacions de Nguessan Yao)